

Zavod za ribištvo Slovenije

Vidra pod lupo izvajalcev ribiškega upravljanja

Sp. Gameljne, november 2025

Vsebino pripravili: Lucija Ramšak in dr. Kaja Pliberšek

Kartografija: Rok Hamzić

Vsebina

Uvod	4
Razširjenost vidre v Sloveniji nekoč in danes	5
Trend razširjenosti vidre v Sloveniji	6
Povzetek z zaključkom	7
Literatura	8

Uvod

Na področju sladkovodnega ribištva Zavod za ribištvo Slovenije kot javno knjigo vodi ribiški kataster že vse od njegove ustanovitve leta 1976. Ribiški kataster so evidence s podatki, ki so pomembni za ribiško načrtovanje, pripravo različnih strokovnih podlag in soglasij. Podatki katastra so javno dostopni preko spletne aplikacije RIBKAT.

V Sloveniji je eden najpomembnejših ciljev sladkovodnega ribištva omogočanje trajnostne rabe rib, ki se primarno zagotavlja z ohranjanjem in varovanjem naravnih populacij rib, njihove vrstne pestrosti, starostne strukture in številčnosti.

Ribe so v naravi podvržene številnim pritiskom, ki so posredno ali neposredno posledica človekovih dejanj. Večji pritiski ali skupek manjših pritiskov pa lahko na ribe delujejo negativno do te mere, da povzročajo slabšanje njihovega stanja. Iz tega razloga je izredno pomembno, da v prvi vrsti obstoječe pritiske na ribe prepoznamo, jih ovrednotimo ter spremljamo. V primeru porasta določenega pritiska ali pojava dodatnih pritiskov lahko tako nemudoma reagiramo, zastavimo upravljalvske ukrepe in z njihovo izvedbo zmanjšamo intenziteto ali celo izničimo prepoznani (-e) pritisk (-e). Sladkovodno ribištvo ima omenjen mehanizem sistematičnega beleženja pritiskov na ribe, vključno z ukrepi, vzpostavljen že 50 let, od ustanovitve ribiškega katastra dalje. Od leta 2008 so kategorije pritiskov na ribe, ki se beležijo v ribiškem katastru, tudi uradno določene s Pravilnikom o ribiškem katastru in evidencah v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/08).

Ribiški upravljalci izvajajo ribiško upravljanje v ribiških okoliših, ki so prostorsko določene enote. Trajnostno rabo rib in s tem povezano ohranjanje in vzpostavljanje ugodnega stanja rib ribiška srenja zagotavlja z zakonsko prepovedjo posegov v varstvene revirje (varovani odseki rek), v drstišča in ribe v času drsti. Ribiški upravljalci pritiske na ribe neposredno zmanjšujejo tudi z izvajanjem ribiške čuvajske službe (krivolov, nezakoniti posegi v habitate, ipd.), nadzorovanjem ribolovnega pritiska (ribiške dovolilnice, kvote, lovne mere, dovoljene tehnike ter načini ribolova, ipd.) in izdajo mnenj s strani Zavoda za ribištvo Slovenije v primeru gradnje objektov, ki se izvajajo na vodnih zemljiščih. Določenih pritiskov na ribe pa ribiški upravljalci s svojim delovanjem v prostoru ne morejo neposredno nasloviti in jih zmanjševati. V takih primerih lahko le blažijo posledice pritiska, običajno z vlaganji rib in krepitevami populacij v naravi, pri čemer pritisk ostaja nespremenjen. Kot primere lahko navedemo ekstremne vremenske pojave, obsežne gradbene posege v ribje habitate in ekspanzijo predatorjev. Blaženje posledic tovrstnih naraščajočih pritiskov na ribe s strani ribiških upravljalcev vodi v povečevanje količin gojenja rib za namene poribljavanj in hkratno povečevanje napora in financ na področju ribištva, pri čemer obstaja tveganje, da kopičenje pritiskov privede do porušanja delovanja vodnega ekosistema. Pritiske večjih intenzitet je zato edino smiselno zmanjševati neposredno, torej tam kjer nastajajo. Blaženje posledic pritiskov na ribe s poribljavanji pa se uporablja zgolj v primeru stalnih pritiskov manjših intenzitet, kot je nadzorovan ribolov ali v primeru sporadičnih nenadnih pritiskov višjih intenzitet, kot so ekstremni vremenski pojavi. Ne glede na vrsto ukrepa, bi morali biti ukrepi za zniževanje pritiskov in blaženje njihovih posledic izključno in v celoti breme tistega, ki jih povzroča ali omogoča njihovo naraščanje.

V tem dokumentu obravnavamo vidro, kot enega od prepoznanih večjih pritiskov na ribe, ki je v močnem porastu. V prehrani vidre namreč prevladujejo ribe, ki predstavljajo več kot 80% njene prehrane (Erlinge, 1968; Heggberget, 1995). V ujetništvu vidra poje okoli 1 kg hrane na dan (11.9 - 12.8 % telesne mase), vendar so količine v naravi najverjetneje višje (15 - 19 % telesne mase), saj živali v divjini porabijo več energije (Wayre, 1979; Heggberget, 1995; Kruuk, 2006). Posebnost vidre je v tem, da povzroča neposredno škodo tudi na ribah v ribogojnih obratih, ki so vir za krepitev ribjih populacij v naravi. Krepitev ribjih populacij v naravi pa so ukrep za blaženje posledic nenaslovljenih pritiskov na ribe v naravi, med katere je uvrščena tudi vidra, saj ukrepov upravljanja oz. nadzora nad vidro v Sloveniji še ni.

Razširjenost vidre v Sloveniji nekoč in danes

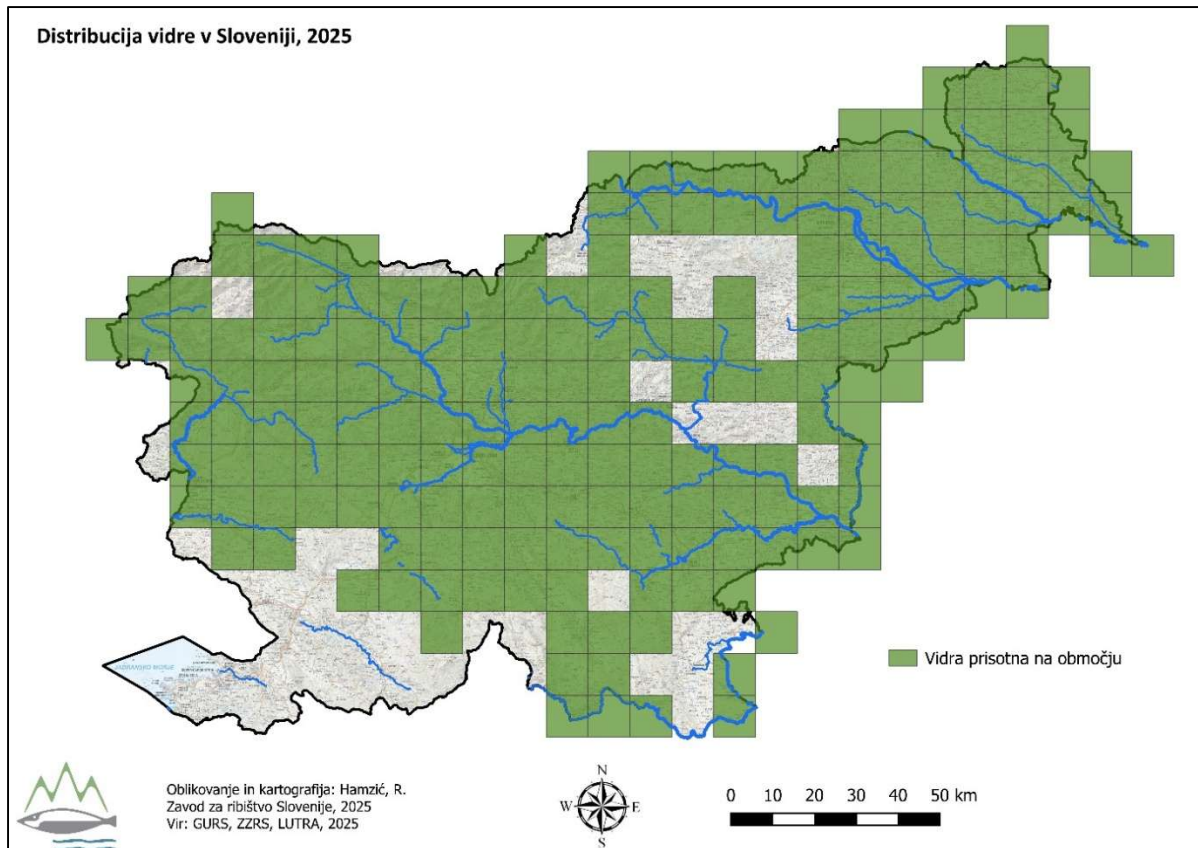
Vidra je bila v preteklosti splošno razširjena po vsej Evropi (Kryštufek, 1991). V drugi polovici 20. stoletja je zaradi različnih antropogenih pritiskov močno nazadovala in v večini razvitih evropskih dežel postala zelo redka ali celo iztrebljena (Kryštufek, 1991; Roos in sod. 2015). Tudi v Sloveniji je vidra po letu 1950 doživela močan upad (Kryštufek, 1991). Glavni razlog za upad vidre v Sloveniji je prepoznan množičen odstrel (Hönigsfeld in Adamič, 2003), splošno za evropske države pa navajajo onesnaževanje, spremembe v habitatu, odlov, promet, turizem in rekreacija (Foster-Turley, 1990).

V letih od 2022 do 2024 je v Sloveniji potekal prvi ciljni monitoring vidre za namene poročanja po 17. členu Direktive o habitatih (Gregorc in sod., 2024) za poročevalsko obdobje 2019 - 2024. V sklopu monitoringa je bilo pregledane približno 70% Slovenije; nepregledanih območij je 28.52%, kar pomeni, da rezultati ne prikazujejo celotne razširjenosti vidre v Sloveniji.

V istem poročevalskem obdobju (2019-2024) so popise vidre vsako leto in čez vse sezone izvajali tudi izvajalci ribiškega upravljanja. Popis je izvajalo več kot 600 ribiških čuvajev in ribiških članov po celotni Sloveniji. Ribiški čuvaji so bili letno za vodo preko 120.000 ur. Podatki letnih popisov vidre se nahajajo v ribiškem katastru na revir natančno.

Popis vidre s stani izvajalcev ribiškega upravljanja se izvaja z uporabo ustaljenih metod, kot so opazovanje osebkov, iskanje sledi, iztrebkov, drč, vidrin, ostankov prehranjevanja. Dodatno se pri popisovanju vidre uporabljajo samosprožilne kamere, ki jih nastavijo v bližino lokacije, kjer vidra redno markira oziroma se redno pojavlja. Poleg tega je v obravnavanem obdobju 2019 - 2024 na območju Vipavske doline potekal kohezijski projekt VIPava, v sklopu katerega je Zavod za ribištvo Slovenije izvajal ciljni popis vidre (Pajk in sod. 2022). Podatki se nahajajo interni bazi podatkov BIOS Zavoda za ribištvo Slovenije. Popis vidre so v omenjenem obdobju izvajali tudi v porečju Poljanske Sore (Kraševac in sod., 2022).

Vsi omenjeni popisi vidre skupaj so v obdobju od 2019 do 2024 zajeli praktično celotno območje Slovenije. Rezultati kažejo, da je vidra v Sloveniji splošno razširjena in poseljuje več kot 70% njenega območja (Slika 1). Prisotnosti vidre niso potrdili le v Obalno kraški regiji.

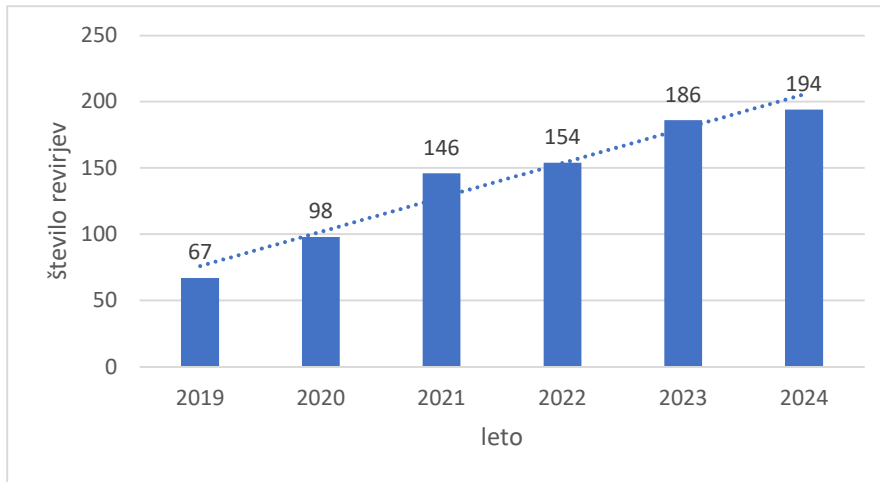
Slika 1: Razširjenost vidre v Sloveniji v obdobju 2019 – 2024 (RIBKAT; BIOS; Gregorc s sod, 2024). Resolucija je 10 km².

Trend razširjenosti vidre v Sloveniji

Popisovanje vidre s strani izvajalcev ribiškega upravljanja poteka vsako leto, kar omogoča spremljanje letnih sprememb v razširjenosti vrste in ugotavljanju trenda.

Izvajalci ribiškega upravljanja so v letih od 2019 do vključno 2024 vsako leto postopoma popisali vse več revirjev s prisotno vidro (Slika 2). V letu 2024 so prisotnost vidre potrdili v 194 revirjih, kar je skoraj 3 krat več kot v letu 2019, ko so prisotnost vidre popisali v le 63 revirjih. To pomeni 66% porast. Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da je trend razširjenosti vidre v močnem porastu s povprečno stopnjo naraščanja 0.75, kar pomeni, da je bilo v povprečju vsako leto tri četrtine revirjev s potrjeno vidro več glede na prejšnje leto.

Rezultati letnih popisov vidre s strani izvajalcev ribiškega upravljanja dokazujejo oziroma potrjujejo hipotezo iz poročila ciljnega monitoringa vidre za namene poročanja po 17. členu Direktive o habitatih, da se območje razširjenosti vidre veča in da se vrsta ponovno širi v historične habitate (Gregorc in sod., 2024).

Slika 2: Prikaz beleženja prisotnosti vidre v revirjih v ribiških okoliših (RIBKAT, 2024).

Povzetek z zaključkom

V Sloveniji je eden najpomembnejših ciljev sladkovodnega ribištva omogočanje trajnostne rabe rib, ki se primarno zagotavlja z ohranjanjem in varovanjem naravnih populacij rib, njihove vrstne pestrosti, starostne strukture in številčnosti.

Popisi vidre v obdobju med leti 2019 in 2024 so pokazali, da je vidra v Sloveniji splošno razširjena in poseljuje več kot 70% njenega območja. Prisotnosti vidre niso potrdili le v Obalno kraški regiji.

Izvajalci ribiškega upravljanja so v obdobju med 2019 in 2024 vsako leto postopoma popisali vse več revirjev s prisotno vidro. Analize so pokazale 66% porast v razširjenosti vidre, kar kaže, da je trend razširjenosti vidre v velikem porastu s povprečno stopnjo naraščanja kar 0.75; v povprečju je bilo vsako leto tri četrtine revirjev s potrjeno vidro več glede na prejšnje leto. Rezultati letnih popisov vidre s strani izvajalcev ribiškega upravljanja potrjujejo hipotezo iz poročila ciljnega monitoringa vidre za namene poročanja po 17. členu Direktive o habitatih, da se območje razširjenosti vidre veča in da se vrsta ponovno širi v historične habitate (Gregorc in sod., 2024).

Vidra je ena izmed prepoznanih večjih pritiskov na ribe, ki je v močnem porastu. V prehrani vidre namreč prevladujejo ribe, ki predstavljajo več kot 80% njene prehrane (Erlinge, 1968; Heggberget, 1995). Posebnost vidre je v tem, da povzroča neposredno škodo tudi na ribah v ribogojnih obratih, ki so vir za krepitev ribjih populacij v naravi. Krepitev ribjih populacij v naravi pa so ukrep za blaženje posledic nenaslovljenih pritiskov na ribe, med katere je uvrščena tudi vidra, saj ukrepov upravljanja oz. nadzora nad vidro v Sloveniji še ni. Zato je porast vidre v Sloveniji vir konfliktov med ribištvo in naravovarstvom.

Blaženje posledic naraščajočih pritiskov na ribe, kot je vidra, s strani ribiških upravljalcev vodi v povečevanje količin gojenja rib za namene poribljavanj in hkratno povečevanje navora in financ na področju ribištva, pri čemer obstaja tveganje, da porast ali kopičenje pritiskov privede do porušanja delovanja vodnega ekosistema.

Pritiske večjih intenzitet je zato edino smiselno zmanjševati neposredno, torej tam kjer nastajajo. Blaženje posledic pritiskov na ribe s poribljavanji pa se uporablja zgolj v primeru stalnih pritiskov manjših intenzitet, kot je nadzorovan ribolov ali v primeru sporadičnih nenadnih pritiskov višjih intenzitet, kot so ekstremni vremenski pojavi. Ukrepi za zniževanje pritiskov in blaženje njihovih posledic bi morali biti, ne glede na vrsto ukrepa, izključno in v celoti breme tistega, ki jih povzroča ali omogoča njihovo naraščanje.

92. čl. ZON-a predvideva izplačilo odškodnine v višini dejanske škode povzročene s strani zavarovane vrste. Seveda mora oškodovanec kot dober gospodar narediti vse potrebno, da zavaruje premoženje pred nastankom škode v kolikor je to mogoče. Pri tem je treba poudariti, da je npr. zanesljivo zavarovanje ribogojnice pred vdorom vidre svojevrsten izziv tako v izvedbi kot tudi finančno, ki si ga ne more privoščiti vsak. Trenutno lahko oškodovanec uveljavlja odškodninski zahtevek za škodo, povzročeno po živalih zavarovanih vrst (vidra) na način in po postopku s smiselno uporabo določb predpisov o divjadi in lovstvu, ki urejajo uveljavljanje škode od države pri Zavodu za gozdove Slovenije.

Zaključimo lahko, da dokler ne bomo velikega porasta vidre, kot vse večjega pritiska na ribe, reševali na izvoru, torej z upravljanjem, bomo z vse večjim gojenjem in vlaganjem rib v vodotoke po eni strani blažili posledice vse večje prisotnosti vidre, po drugi strani pa umetno držali populacije vidre visoko na sinuidni krivulji številčnosti predatorja. To pa zagotovo ni cilj niti ribištva niti ohranjanja narave.

Literatura

BIOS baza podatkov

Erlinge, S. 1968. Territoriality of the otter *Lutra lutra* L. Oikos. 19:81-98

Foster-Turley, P., Macdonald, S. and Mason, C. 1990. Otters – An Action Plan for their Conservation. IUCN, Gland, 126 str.

Gregorc, T., Hönigsfeld Adamič, M., Toplak, N. 2015. Ocena velikosti populacije vidre (*Lutra lutra*) s pomočjo DNA analize na reki Muri. Zaključno poročilo., 21 str., 6 prilog. Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, Ljubljana. [Naročnik: VGB Maribor d.o.o., Maribor].

Gregorc T., Vida M., Hönigsfeld Adamič M. 2024. Vzpostavitev in izvajanje monitoringa populacije vidre v sezonah 2022/23 in 2023/24. Končno poročilo. Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine. Ljubljana, 43 str., 7 prilog.

Heggberget, T. M. 1995. Food resources and feeding ecology of marine feeding otters (*Lutra lutra*). In: Skjoldal RH, Hpkins C, Erikstad KE, Leinas HP (eds) Ecology of fjords and coastal waters. Elsevier Science, London, pp 609-618.

Kraševc R., Trajbarič A., Fležar U. 2022: Under the bridge: marking sites prove the presence of Eurasian otter *Lutra lutra* in the Poljanska Sora River valley, Slovenija. Natura Sloveniae 24(1):17-29.

Kryštufek, B. 1991. Sesalci Slovenije. Prirodoslovni muzej Slovenije. Str. 221-223.

Kruuk, H., Moorhouse, A. 1990. Seasonal and spatial differences in food selection by otters (*Lutra lutra*) in Shetland. J. Zool. London: 221: 621-637.

Kruuk, H. 2006. Otters: ecology, behaviour, and conservation. Oxford University Press, New York. 265 str.

Pajk N., Remžgar T., Kirbiš N. 2022. Vidra (*Lutra lutra*) v Vipavski dolini. Poročilo. Spodnje Gameljne. 2022

Roos, A., Loy, A., de Silva, P., Hajkova, P. & Zemanová, B. 2015. *Lutra lutra*. The IUCN Red List of Threatened Species 2015: e.T12419A21935287. <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2015-2.RLTS.T12419A21935287.en>

Wayre, P. 1979. The private life of the otter. London

RIBKAT, 2024

https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1600_29092025

https://www.lovska-zveza.si/en/prostozivece-zivali/sesalci/vidra/_01102025

Pravilnik o ribiškem katastru in evidencah v ribištvu (Ur. l. RS, št. 18/08)